
Pokoje Królewiczowskie i związany z nimi ciąg komunikacyjny: Galeria Królewiczowska oraz Schody Senatorskie zajmują pierwsze piętro północnego skrzydła Zamku. Sąsiadują z nimi: od wschodu Przedpokój Sali Wielkiej Asamblowej (Antyszambra Wielka), a od zachodu Sala Senatorska.

Zespół pomieszczeń powstał na początku XVII wieku, w trakcie wielkiej rozbudowy Zamku podjętej w latach 1598-1619 przez króla Zygmunta III. Stał się częścią powiększonego prywatnego apartamentu królewskiego nowej warszawskiej rezydencji, w której władca z rodziną i dworem zamieszkał na stałe w 1611 roku. Piętro wzniesionego skrzydła przeznaczono na mieszkania dla synów Zygmunta III - królewiczów: Władysława Zygmunta, Jana Kazimierza, Jana Olbrachta, Karola Ferdynanda i Aleksandra. Wyposażone w cenne obicia i meble (łóża) nowe "Pokoje Królewiczowskie" oddzielała od apartamentów pary monarszej, mieszczących się w Nowym Domu Królewskim (skrzydło wschodnie), jedynie wspólnie użytkowana kaplica (obecnie Przedpokój Sali Wielkiej Asamblowej). Paradną salę-galerię prowadzącą do pokoi i kaplicy wypełniały obrazy, tkaniny i rzeźby z bogatej kolekcji królewskiej wzbogacanej włoskimi i niderlandzkimi zakupami Zygmunta III, Władysława IV i Jana Kazimierza.

Dwa pokolenia Wazów i kolejni władcy utrwalili mieszkalne funkcje pomieszczeń. Tutaj, u schyłku panowania Władysława IV, urządzono wystawny kilkupokojowy apartament pełniący funkcje ambasadora Francji, marszałkowej Renate de Guebriant przybyłej do Polski w 1646 roku wraz z królową Ludwiką Marią Gonzagą. Po kilku latach zmieniono go w skromne cele tymczasowej siedziby sprowadzonych przez królową z Francji sióstr zakonu wizytek. W 1691 roku w przebudowanym apartamencie zamieszkał z rodziną królewicz Jakub Sobieski, kreowany przez matkę - królową Marię Kazimierę d'Arquien na elekcyjnego następcę po ojcu - królu Janie III.

Wiek XVIII, wraz z przeniesieniem Sali Senatorskiej do skrzydła zachodniego na początku lat czterdziestych i powołaniem w 1775 roku Rady Nieustającej, zmienił przeznaczenie wnętrz. Odtąd pełniły funkcje przedpokoi dla senatorów i kordegardy przed Salą Senatorską, gdzie w czasie posiedzeń sejmu i rad senatu straż pełnili królewscy gwardziści. Galeria Królewiczowska, podzielona na szereg pomieszczeń, mieściła archiwum i kancelarie departamentów Rady Nieustającej. Po upadku powstania listopadowego, w okresie rządów namiestników i generał-gubernatorów rosyjskich, pozbawione architektonicznego wystroju pomieszczenia przejęło stacjonujące w Zamku wojsko.

W latach trzydziestych XX wieku Galerię przebudowano w duchu renesansu wawelskiego i zawieszono w niej arras. Pokoje Królewiczowskie i przebudowana Sala Senatorska wejść miały w skład przygotowywanego wielkiego apartamentu recepcyjnego Prezydenta Rzeczypospolitej. W przebudowanych pomieszczeniach sąsiadujących od wschodu: Wielkiej Antyszambry i Galerii Owalnej zawieszono pozyskane na Zamek wielkie obrazy Jana Matejki: *Stefan Batory pod Pskowem* i *Rejtan - upadek Polski*. Od płócien tych nazwano je salami: Batorego i Rejtana.

Powojenna koncepcja odbudowy nawiązała do historycznego układu wnętrz oraz tradycyjnych funkcji pomieszczeń. Pokoje Królewiczowskie Drugi i Trzeci przekształcono w galerię malarstwa historycznego Jana Matejki. Obok dwóch już wymienionych obrazów znalazły tu swe miejsce: *Konstytucja 3 Maja 1791r.*, *Otrucie księcia Janusza* oraz dwanaście szkiców z serii „Dzieje cywilizacji w Polsce”.

tekst: **Marek Wrede**